

Locuint'a Redactorului
si
Cancelari'a Redactiunii
e in
Strata Morarilor Nr. 18.

Sorisorile nefrancate nu vor primi decât numai de la corespondenții regulari ai „Federatiunii.” Articoli ramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politiciu, literariu, comercialu si economicu.

Va esfi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Scire electr. part. a „Feder.”

Data in Bistrit'a, 8 maiu, la 6 ore 40 min. an. med.
Sosita in Pest'a 8 " 8 " 25
La Redactiune 8 " 9 " 35 "

Conferint'a membril'ru representanti greco-catolici a districtului Nasaudu, din 7. Juniu, a. c. in caus'a congresului romano catolicu de la Pest'a decis unanimu: Neparteciparea. Se fece reprezentare ordinariatului si Metropolitului pentru convocarea sinodului provincialu uniculu competinte in acestu obiectu.

Cu asta scire deodata primim si Nr 41. alu „Gaz. Trans.” care ni aduce asemene scire imbucuratoria d'in Fagarasiu, unde sinodulu vicarialu in cestiunea participati la congresulu catolicilor au urmatu purcederea observata de Logosieni si Nasaudeni.

In acelui-si Nr. se publica si scrisoarea circulara a P. S. Sale Metr. V a n e i'a, alu carei-a testu conceputu in termini cam vagi cu tote ca recumenda parteciparea, se vede, printre sîre, a si presemntu ca clerulu si mireni provinciei bes. gr. cat. ingrigiti de autonomia besericei si de urmările unei participări directe, voru recusà a se face cod'a papistasiloru unguri. Nu s'a inselatu.

Diet'a Ungariei.

(din siedint'a de la 4 maiu a. c. a camerei deputatilor.)

(Urmare.)

In rondulu trecutu (nr. 58. „Fed.”) nu avuram la mana intregu testulu cuventarui dplui Lazaru Ionescu, deci fina o publicamu acum:

Mi ieu libertate a aminti assertiunea dlui deputatul c. Ferd. Zici, ca prin reformele interne se voru resolvî si ascurà pretensiunile nationalitatilor. Daca acésta ar fi asiè, se poate ca eu asiu potè si linfscitu pre unu anumit tempu; dupa ce inse s'a pusu pre més'a camerei atari emendaminte respectivu proiecte de lege, cari tocmai inindu a scirba caus'a respectivu drepturile nationalitatilor pentru intrebuintarea limbei . . . (contradiceri d'in drépt'a) este asiè dloru, pentru ca proiectulu de lege presentat de ministrulu justitiei in privint'a judecatorilor, spune apriatu, ca d'acì inainte judecatorii voru si numiti (nu ales); er' in §. 13. alu legii despre nationalitate se dice, ca judecatorii numiti numai limb'a magiara o voru potè intrebuinta in afacerile loru judecatoresci. Desi de comuva majoritatea va primi acestu principiu, atunci nationalitatile voru si lipsite chiaru si de acelu putinu dreptu, ca li se ascurà pana acum prin lege (intrerumperi d'in drépt'a; nu e asiè!) Dreptu ace'a nepotendu primi provocarea dlui c. Ferd. Zici, ca adeca se acceptam de la reformele interne indestulirea pretensiunilor nationali, dar si d'in alte motive partinescu emendamentulu pusu pre més'a camerei de dlu deputatu Vasiliu Buteanu.

La emendamentulu deputatilor romani, facutu in caus'a nationala, mai vorbescu:

Franc. Deacu. On. camera! Legislatiunea de la 1868 a creatu legea despre egalitatea nationalitatilor. Am creatu acésta lege cu intentiunea, ea dupa potinta se fia ascurata egalitatea fiecarui cetalianu de or'e nationalitate si de or ce limba, dar' totu odata se fia sustinuta si independint'a tierei s. a.

Acum se face propunerea, ca noi se spunem, cum ca acea lege se iè la revisiune, pentru ca n'am indestulit pre nationalitatî. Se pot, ca majoritatea camerei ascultandu motivele va luà la pertratare unu nou proiectu de lege, dar' ca noi in responsulu la cuventulu de tronu, fia ca se vedem acelu proiectu de lege si fia ca se discuteze, indata si inainte se o spunem, ca acea lege no tienemu de buna, no tienemu de indestulitoria: acésta, asiè credu, nimene no va posti de la noi. Fiecare

doresce multiamirea comună, dar' eu sum de parerea, că daca am si facutu noi legea chiaru asiè precum a poftit minoritatea in camer'a trecuta: inca neci atunci n'ar' fi fostu indestulire generale in tiéra, pentru că, ce e dreptu, la acésta indestulire trebuie să ne nesuimus, dar' legislatiunea inainte de tot trebuie să fia condusa de dreptate si ecuitate; dupa-ce nu se poate incungură ca să nu fia si de cei neindestuliti, or ce lege s'ar' eră.

Or eare deputatu are dreptulu d'a solicita schimbarea unei legi, si a face propunere in privint'a acésta. Daca domnii deputati voru da or candu unu astfelu de proiectu: camer'a negrescu va discută si va decide a supr'a acelui projectu; dar' acum inainte, la adresa a dicte judecata condemnatoria a supr'a acelei legi creata in sessiunea trecuta, fără unu proiectu nou de lege si fără ca acelui-a să se discuteze: acésta nu o astu cu cale si n'o astu conforma formalitatilor sustatorie. Si inca si mai fără cale ar' fi a face acésta chiaru la acestu punctu d'in adresa. Adres'a la acestu punctu dice: „Lungu tempu si labore grea ceru acele obiecte momentose, care special minte se memorâza in cuventulu de tronu; afara d'aceste inse sunt alte intrebări forte multe si nu de mai putinu insemnatate, care asculta resolvire, si a supr'a caroru trebuie să se estinda atentiu la legislatiunii; potre voru veni si cu buna séma voru veni d'in tempu in tempu inainte obiecte de natur'a acésta, si noisi in privint'a acestoru a vomu sustine M. vostre concluziunile nostre.“

Daca si obiectulu mai susu memorat se tiene intre aceste, atunci se poate propune una lege noua, si camer'a va decide, dar' nu numai acésta si potu si si alte legi a supr'a caroru-a se poate face propunere, si se poate solicita schimbarea loru. Pentru ce dar' să memorâmu numai un'a si chiaru la acestu punctu fără ca să memorâmu si celealte tote? Daca, precum am dîsu, deputatii n'ar' ave dreptu a propune schimbarea or' carei legi, atunci chiaru eu asiu face provocarea, dar' acestu dreptu lu are fie-care deputatu. — Dupa-ce dar' primirea acestei intrebări, fără una discutiune prealabile nu se tiene intre posibilitatile politice, fiindu ca camer'a numai atunci poate decide, deca vede unu proiectu non si motivele pre care este basatu: asiè sum de parerea, se nu amestecâmu acestu obiectu la adresa; daca se va face propunere, vomu vorbi asupr'a ei.

Paul Niari redice cuvantul pentru a constata acelui spiretu imbucuratoriu, cu care se trateaza aceasta cestiune (placere.) Acestu-a este unu progresu mare, pentru că daca am observatul bine — dice oratorulu — cei cari au vorbitu pana acum, toti au recunoscutu acele principii capitali, fără recunoscerea caroru-a acesta intrebare neci odata nu se poate deslegă alintre decât in detrimentul Ungariei. Si de unde deriva acestu spiretu imbucuratoriu? D'acolo, ca legislatiunea Ungariei, in acesta cestiune, nu mai stă pre terenul negatiunii. Candu duoi inimici stau fatia in fatia, inimicet'i apana atunci este mai mare pana candu părțile nu-si cunoscuptera un'a-altei-a; pentru că amenduoae părțile se temu un'a de alt'a; dar' dupa ce s'a cunoscutu, un'a este mai ecuitabile in pretensiuni, er' cealalta mai ecuitabile in concesiuni.

Daca ni aducem aminte despre cele ce s'a audîtu in asta sala in sessiunea dietei trecute, si le comparâmu cu cele ce s'aducau acum inainte, nu potem decât intră-deveru să ne bucurâmu de diferint'a loru pentru că vedem ca nationalitatile nu stau fatia un'a cu alt'a ca inimicet'i dupa ce acum este lege, acei carii nu sunt indestuliti cu acésta, cau emendarca ei. Si aci vedu eu diferint'a carea este intre intrebarea de dreptu publicu (cause comuni) si intre acesta intrebare. In privint'a intrebării de dreptu publicu, noi nu voim emendarca legii, ci vremu delaturarea legii cu totul. Intrebarea nationalitatilor este in stadiu cu multu mai placit, pentru că legislatiunea poate sa emendeze, pre candu articolulu duoi-spre-dice de la 1867, dupa convingerea nostra, acum in principiu fiindu râu, acelu a nu se poate emenda alintre, decât delatu-

Pretiulu de Prenumeratune:
Pre trei lune . . . . . 3 fl. v. a.
Pre sase lune . . . . . 6 " " "
Pre anu intregu . . . . . 12 " " "
Pentru Roman'a:
pre an. intregu 40 Lei n. = 16 fl. v. a.
" 6 lune 20 " " = 8 " " "
" 3 " 10 " " = 4 " " "

Pentru Insedintaj: 10 cr. de linia, si 30 cr. tapa timbrata pentru fiecare publicatiune separat. In locul deschis 20 cr. de linia.
Un exempliar costă 10 cr.

randu-se cu totulu. Pentru acea eu exprimă bucuria mea, si nu credu ca or cine, care a audîtu in asta camera declaratiunile d'in partea nationalitatilor, nu credu dicu, se pota fi de parere contraria, Contele Săseni a arestatu (intrerumperi: potre Zici!), acestu-a tocmai nu, ci contele Săseni a arestatu de multe ori, ca elu-si trage originea d'in rasa orientale. I-a placutu forte asemenea decât cu argumentările. Una intrebare ca si acésta discutandu-se intr'ună societate, a spusuna una anecdota, care cu indulgint'a camerei o potu spune si eu, fiindu-ca este forte instructiva, si fiindu-ca acésta se referesce la partite, si fiindu-ca nationalitatile inca se potu considera ca partituri, asiè credu că aplicarea va fi la locul său. Săseni a spusuna anecdota acésta: Intr'ună casa pre ambitu s'a ivit uodata hornariulu, care esă pre usia, si servitoria imbracata in albu, si s'a ivit uodata la doue-spre-dice ore, in acestu momentu de spaima; amenduoai s'a spariatu unulu de altulu; servitoria credea că hornariulu negru este draculu, acestu-a inca s'a portatu cu respectu inaintea fintiei, ce a vediutu, pentru că credea că este angeru, si amenduoai au remas in aceea-si pusetura, pana la reversatulu dñezi, pentru că amenduoai se temea unulu de altulu; candu inse a resaritu sorele si s'a vediutu unulu pre altulu, amenduoai au dîsu: daca noi, amenduoai ne tienem de un'a si aceea-si casa! (aprobară si placere generale.)

Asiè credu onor. camera, că daca acesta anecdota a fostu aplicabila candu-va, apoi aceea chiaru se poate bine aplică in Ungaria, la cestiunea nationalitatilor. Acum vedem, că la unii, ba la mai multi, dupa declaratiunile ce amu audîtu, a resaritu sorele, in cestiunea nationale, depinsa de către multi in negru, nu se considera că acea ar fi draculu; si acum intru adeveru, o spunu a trei-a ora, că neci odata in acesta sala, chiaru pentru că este cestiunea nationalitatilor o tienu atât de momentosa, neci odata dicu n'am sentit mai mare bucuria, ca chiaru asta-di.

Dar' dupa-ce acésta este una intrebare curata de reforma, adeca emendarca unei legi esistinti, intrebarea patriei nostre — asiè cugeta că in contr'a acestei-a, pre cum a dîsu binemeritatulu deputatu alu Pestei nu potem face oservare, ei trebue să o primim. Sieu o dechiaru inainte, că daca acestu obiectu se va aduce inainte in forma de proiectu de lege, eu lu voi parteni pre cătu acelui-a se va uni cu convingerile si parcerile mele. Partenescu parerea lui Fr. Deacu.

Vincentiu Babesiu*) considera legea despre nationalitate creata de diet'a trecuta, dreptu una calamitate; concessiunile, ce le dă nationalitatilor acelu articolu de lege, nu obligă pre nationalitatî in favorea nationalitatilor magiare, fiindu-ca esistint'a juridica a nationalitatilor magiare este basata pre nedreptate. (sgomotu.) Er' decumva bas'a cutârei institutiuni nu este dreptatea, poate fi ea creata de or ce potestate si suscrisa de or' ce maiestate, maiestatea divina totu-si n'o va santiună (ilaritate.) Partenesce emendantulu nationalu.

Emendantele (in caus'a nationale si a Transilvaniei) facute d'in partea deputatilor romani, nu s'a primitu.

La alinea 11 (in adresa) deputatulu Henslmanu, dupa cuvintele „pace dorim si noi,” propune adausulu urmatoriu: „si in interesulu acestei păci astămu de necesar a ne dechiară inaintea M. Vostre acea dorintă, ca ministeriul ungaru, in politică d'in afara să consideră de misiunea sa principale a petrece cu atentiu speciale evimentiile in provinciele de la Dunare, a sustină si inaintă desvoltarea intereselor comuni ce le avem cu aceste prin-

*) Neavandu la mana testulu intregu alu cuventarui dlui Babesiu (precum neci a dlui Cucu) publicamu estrasul dupa „P. Naplo”.

cipate, precum și relațiunile cele mai amicabile între noi și intre ei."

Propunerioiu și motivéza amendamentulu intr'ună cuventare mai lungă.

Georgiu Stratimiroviciu după alin'a 12 propune urmatoriulu alineatu:

"Dar' chiaru pentru că suntem pe trânsi de nevoie pîcii, dorim ca una cestiu d'in afara, ce ne atinge mai aproape, cestiu orientale, să se desleze fericitu. Venitoriulu și interesele vitali ale patriei noastre sunt legate de deslegarea acestei intrebări, ceea ce, după convingerea noastră, numai asi se poate fără pericolitatea patriei noastre, daca poporele crestine d'in Turciă se voru emancipa și se voru introduce acolo institutiuni liberali.

Dupace inse acesta emancipatiune s'a impedeceat pana acum prin intrepunerea politica a marilor poteri în interesul Turciei — speranța de la intieptiu M. Vostre că influența monarchiei o va validă în cestiu orientale in spiretul celei mai stricte neinterventioniuni."

La votisare cadu amendoa amendamentele.

Cu aceste desbaterea speciale s'a finită și cameră și în a trei-a votisare și definitiv a primitu proiectul de adresa alu comisiunii: era susternerea la Majestate s'a increditintat ministrului presedinte.

Siedint'a se redica la 2 ore si 10. min. d. a.

Anecsarea României.

Diariul „Politica“ d'in Prag'a, vorbindu despre brosura aparuta in Parisu su titlu „Unitatea României“ carea in totu cuprinsul ei amu publicatu-o in nr. 56 „Fed.“, dîce intre altele urmatòriile:

„In dîlele trecute aparu in Parisu cu ajutoriulu banilor austriaci una brosura, in carea neghioibă și-a ajunsu culminatiunea. — Brosurie a porta inscriptiunea „Unitatea României“, său resolvarea cestiu danubiane. De unu romanu in Parisu, la Ch. Lahure.“

„Nu voim a ne dimite in analis'a acestui opus trebenicu — dîce Redactiunea diariului amintit — inse pentru a aretă cetitorilor nostri unu exemplu de neghobia metodica coprinsa in brosura acăstă, lasam să urmeze inchiară ei, care suna (vedi nr. 56, Fed.) Dupa insîrarea celor 6 puncte Red. face urm. reflesuni:

„Ne indoinu, de se poate dîce prin mai puține cuvinte, una neghobia mai mare. Să luăm la analisa scurta unulu către unulu interesantele pînă: Punt. 1 profesă înflorirea României, daca acăstă se lasă să se enecteze. Noi cugetăm, că una tiéra autonoma se va, si poate să se îngrijeșă mai bine de înflorire sa de cătu candu e despoiata de autonomia sa. Altu cum mai multe tiere vechie ale monarchiei austro-unguresci ar' avă unu dreptu santi, d'a cere ca se fie puse inca mai nainte de cătu România in acelui fericitu statu de înflorire, alu carui-a prospectu se deschide României. Punt. 2. promite desvoltarea comerciului europen. Da unde si cum se impedece acestu-a in nedependentia României? Candu construirea căilor ferate austro-unguresci va fi terminata atunci și România se va îngriji de drumuri mai bune de comunicatiune. Că ee o tiéra, carea si-are bugetul său si n'are detorie de statu, si-edifica insa si căile sale ferate. Punt. 3. tratăza despre redicarea pretiului pamentului. Aici contră vointei trebuie să intrebămu: cum asi? Pretiul pamentului crește in sic care tiéra in proporțiune cu cultur'a ei. Altecum in tierele cucerite si anectate pretiulu-pamentului scade totu d'a-un'a. Punt. 4. annuncia resipirea turmelor agitatorie de la Dunare. Aici amu scî proiectă unu remodiu cu multu mai eficace. Binevoiesca magiarii a fi pre deplinu drepti satia cu confratii loru Romani, mai cu séma in Transilvania, si atunci turmele agitatorie nu voru mai avă materia aprindicioasa. De altmintrea d'in Bucuresci nu se poate agita in asi mesura contra Ungariei, ca si d'in Pest a contră României. Viu dovada este insa-si brosura citata. In punct. 5. autorulu incalcea pre calulu celu de bataia alu diplomatici, profesandu „nimicirea intrigelor straine.“ Ce voiesce a dîce prin aceste cuvinte misteriose? Sunt ele indreptate ore a supr'a interesului, ce lu are atâtă Russi'a cătu si Prussi'a in Romania nedependinta? In casulu acestu-a se insela forte amaru domnil d'in Pest'a, candu se arunca in bratiele nașirii, că ar potă paraliză asi de curendu aceste mari interese reciproce. Ma potem crede, că atâtă Russi'a cătu si Prussi'a ar' face pasii necesari, pentru a impedece in cătu-va intrarea hovendilor in Bucuresci Mai vertosu inse autorulu pretinde a fi inventat renumitul ou alu lui Columbu si totodata evadratur'a cercului in punctul alu 6, prin care motivéza aneacsarea României sub pretestu că estu-modu monarcia austro-ungurăea ar' scapă de inimicetile de la Dunare. Acestu-a e intru adeveru unu receptu foarte simplu pentru una eura radicala. „România ni stă in cale, asi dara să o aneasămu.“ Acestu-a e simbulele intregului. Inse pentru ce se anectănumai România? Pentru ce acăstă modestia rara? Daca principiulu e adeverat, atunci si consecintiele trebuie să fie logice. Asi dara să-lu aplicămu numai decâtă.

„Russi'a ni stă in cale, Prussi'a asemene, deci să nu sporiu vorbe multe ci să aneasămu ambe tierele aceste! Daca nă-steede acăstă, atunci capetămu Germania de medie-di si Turciă croponă dreptu cusuru (adaus) la cumpărate, si atunci ce frumosu am si noi arondati! Dupa Chin'a Austro magiară ar reprezentă imperiul celu mai mai mare si curiosu d'in tota lumea. Si ce bucuria mare va avea atunci dñu Andrassy si gidișii romani! Ore să nu mai sia bani in fondulu de disputetiune ungurescu, pentru a desfasură mai detaliat înaintatei Europe acăstă „idea maretia“ intr'o brosiură.

Tote aceste sunt istru adeveru lucrari forte desfășate inse si-au si partea loru ea trista. Sunt omeni si inca destul de neghiobi, pentru a crede că acum săra in dreptatire morală si misiune naționale potu cucerii si aneasă după placu la tiere. Astă-sel de omeni, daca nu li dai de tempuriu preste degete, potu provoca mari nevoroci.

Bucuresci, 20 mai st. v 1869.

Dle Red! Eram plinu de sperantia, că corepondinti'a mea imparțială d'in 25. priere, prima într colonele pretiuitului diurnal „Federatiunea“ va departă tota neincredere, ce aveau unii barbati romani de d'incolu de Carpati in guvernul român actualu, sedusi fiindu de diurnalele de aici ale opuseni; eu profunda dorere cetram inse in „Romanul“ o corespondintă d'in Sabiu en dată 20/5 maiu, a carei-a scriitoru se vede mai multu ca se dusu — unu omu cu ratiune nu poate nici odata prebasă unui organu de partita a declară cu atât'a certitudine de perdata caus'a Romanismului, mai puținu o potă fac acăstă corespondintele d'in Sabiu, de către cătu de pucina cunoștiintă despre starcia lucrurilor d'in România, si de către ar cunoșce perso-nă bravului barbatu, său baremu o ramicela d'n operele-i maretie ce a luerat d. Cogalnic, pana in prezintă pentru Romanismului întrigă si in specie pentru România libera. Dl. corespondintă d'in Sabiu, să nu spuna candu a esistat unu ministeriu romanu, carele ar' fi „jertfu națiunea interesului personal?“ după cum dice Dsa, nu cred, că va potă spune baremu unulu! Romanul nu si-a vendutu neci odata inimicului patria si națiunica, mai pucinu o potă astă face acestu barbatu, carele si-a castigatu inaintea Europei renume, inaintea națiunii stima, incredere si recunoscintia, — si pre care Dl. coresp. d'in neengetare lu insulta cu atât'a ecitate: „Porta te Cogalnic! implinescă-ti chiamarea si vei fi blasphematu...“ mi pare rău că dl. corespondintă potă să blasphemă pre unu romanu, ca Dnulu Cogalniceanu: O face dora acăstă cu intentiune d'a face servitul unui partidu, atunci trebuie să i spunem franco, că lu condamnămu, pentru că chiamarea nostra este a lueră pentru Romanismu, nu pentru persone; o face d'in necunoscintia națiunii lucrului, atunci lu rogămu ca să lase altui-a să facă acestu servitul națiunei — in totu casulu inse, de către blasphemul națiunei asupr'a acestu barbatu lu asecurămu că va căde asupr'a Dsae: pentru că celu ce blasphemă pre unul d'ntre cei mai eminenti capi ai Romanismului, si blasphemă insa-si națiunea, era celu ce blasphemă națiunia incurge insa-si blasphemul cestei-a. Dar' Dnulu corespondintă să nu o iude in nume de rău, că me esprimu asi de aspru; io o facu acăstă cu cea mai bana intentiune, io vreau a delatură tota neincredere ce ar' potă avea ore care romanu de d'incolu n ministeriulu presintă, pentru că e u, care me aflu aici sciu că merită nu numai incredere dar' si recunoscintia națiunii lucrului loru de preste carpatici. Seiu si accea, că Dl. Corespondintă a fostu sedusu prin diurnalele de aici a le opuseni, d'acea n'amu intardiatu a-i face cunoșcutu, că pasulu Dsae este forte greșit. Romanii de preste Carpati n'au de cătu să se bucură de guvernul actualu alu României! „Suum cuique tribuere“ — si „fia-care la tempulu său!“ Să de către iubim pre d. Brateanu, nu este erat cu să iubim si pre d. Cogalniceanu? Unu romanu care traescă pentru Romanismu, care iubesc Romanismul, i-iubesc pre amendoi, mai iubesc pre toti cari lueră pentru Romanismu. Repetă ceea ce amu amintit in corespondintă mea d'i. 25 priere că România de peste carpatici totu de a un'a s'au luptat pentru Romanismu si nu s'au amestecat in cestiu de partide, si interesulu Romanismului o recere astă astă-dii. Rogu pre cei pucini credintiosi, să se consulte cu cei credintiosi, si să fie credintiosi, — fiti securi că credintia te va mantu. Fratii nostri d'in România libera se interesă de fratii loru, cari porta inca pre bratice catenele unui nou absolutismu.

In România nu numai esiste aristocrația — intielegu o aristocrația analoga de cea unguresca, — si paua candu in Austro-ungaria ambla cu palarii in mana după titluri de nobili si conti, aici principii se lapedă de titlurile loru seculare: cultura sane-

tosa aduce acăstă cu sine. Românu este din natura nobilu, si considera numai titlurile meritelor Constitutiunea României este una d'intre cele mai liberale ale Europei, si democratismulu nu are in tota Europa unu fundamente mai firmu decâtă in România; D'acea a si meritatu România considerarea si stimă Europei. Asă dar' partidu boerescu in România nici că poate să ajunga la guvern, si temerea unor pucini credintiosi este de totu fără de temeu. Aici se lucra din respoteri pentru desvoltarea poporului si a libertatii lui. Se lucra din tote poterile la impacarea partitelor — si av mu firma sperantia că in seurtu tempu de vomu bucură vedindu tote partitele înindu-se spre a conlueră la marirea Romanismului. Terorismul ungurescu in dreptatul către România de d'incolu au trasu atenținea fratilor nostri d'aici: vedu, sunt convinși acum Romanii liberi că ungurii nu facu gluma, si credem că guvernul actualu va luă măsuri nece-sarie facia cu guvernul magiaru. Capacitățile diplomatice d'aici — cari eu tota securitatea potu dîce si trebuie să o constatez Europa intreaga, că sunt mai cu nume decâtă cele Unguresci — nu se potu miră destul de intieptiunea (l) ungurilor. Si cum nu? Candu unu Beust, care in patria sa facă fiasculu celu mai ridicol, astă-di se vede imbratisat de Austro-ungaria, astă-di națiunea magiară carea se luptă pentru independenția națiunii, se intrebuintie de mediloce la ajungerea scopurilor nerealisibile ale acelui omu.* Scimă noi ce vre Beust. Elu vre să recompenseze in Orientu perderile d'in Itali'a si Germania ale Austriei respective prin ocuparea României pana la areanegra**) scimă inse si acea că acesta este numai unu jocu de siacu pre pung'a austro-ungurilor, si deosebi acestor d'in urma. Dar' ce i pasa lui Beust; elu va merge ca conte d'in Austria; elu nu poate perde nemicu. Dar' voru perde acele tiere nefericite, va perde acea giunte superba carea si cauta marirea in surparea altorui giunte, carea si-baséza constitutiunea pre asuprira gintelor compatriote. Totu omul seriosu trebuie să compatimă politica loru. Nu prin asuprira gintelor indigene si compatriote, nu prin terorisarea acestora prin ajutorul strainu să face unu imperiu mare si tare: Unu imperiu constantă d'in giunte eterogene nu poate prosperă, nu-si poate ajunge marirea sa de cătu rinegală in dreptatirea totoru gintelor locuitoare inelu, prin iubirea fraterna ce trebuie să lege pre aceste giunte la olalta — rinegală federațiune. Asă e, giunta ungara numai in federatiune cu giunta romana, carea este cea mai numerosa si mai tare, poate avea unu venitoru.

Dar' să finescu, dîcându fratilor meu de preste carpatici cu iubire sinceră: „Luptati-ve pentru Romanismu, era nu pentru persone!“ căci toate personele romane lueră pentru romanismu; prin urmare lucrându pentru totul ati luerati si pentru particulari! Unu Trans Ivanu.

România.

Proiectu de lege pentru organisarea teatrului nationalu

(Fine.)

CAPITOLU. VI.

Disciplina.

§. 25. Directiunea generale a teatrelor prin consiliu teatrului completat de artistulu apogeu si artistii de I. ordinu (barbati si femei) va alcătuītote regulamintele de disciplina si de ordine ale teatrului d'in Bucuresci si Jassi, si acestea după ce se voru aprobă de Ministrul Instrucțiunii publice, voru fi pre deplinu executorsie.

§. 26. Artistulu apogeu, cei de I. rol, sunt obligati a luă parte in consiliu teatralui, ori de căte ori voru fi chiamati.

§. 27. Artistulu apogeu ca presedinte, unul d'in artistii de I. rol unul de alu 2-lea ordine si doi d'intre actori platiți d'in venitul teatralui, voru forma o comisiune care se priveghiază incasarea recetelor serale.

§. 28. Artistulu apogeu si artistulu de I. ordinu, sunt obligati a da după designarea Directiunei generale, lectiuni de art'a loru la scol'a de declamatii, in lunele de la 15. martie — 15. octombrie, cu vacanța de la 15. iuliu — 1 septembrie.

§. 29. Artistii de rolul alu II-a sunt obligati d'a studia pre tempulu care nu sunt ocupati cu scen'a, celu puținu rurile respective de la 3 pieșe său diece acte.

Acăsta obligatiune o au si artistii de I. rol cari nu sunt ocupati la scola; cei ocupati la scola sunt obligati a

*) Constatāmu cu placere că in dîlele acestei mai multi deputati magari d'in opuseni camerei ung. au protestat in contra acestei politice, era unul au declarat apriatul „noi (magarii) nu vremu să fim gindarmi preste poporul nemagiar.“ Noi (romani) adaugem că noi nu voru potă să fie, pentru că daca magarii ar persista a fi gindarmi poporului nemagiar, aceste tote se voru face soldati. Red.

**) Voru capătă ceea ce au capătat pentru Itali'a. R.

*) Observatiunile noastre voru urmă in nr. v. Red., „Fed.“

pregăti și celu pucinu rolulu d'intr'o piesă nouă de cinci acte său d'in mai multe piese reprezentându-mări'a a 3 acte,

§. 30. Pana la 15. iulie si de la 1. septembrie fie căruiau înainte, artistii platiti de Statu sunt obligati d'a veni la orice adunări, spectacole, repetiții, după chiamarea Directorului, generale alu teatrului său Directorului de scenă, ale cărui atribuții se voru areta prin regulamente speciale.

§. 31. Actorii carii ar' lipsi la convocarea fără motivu admisibilu d'in consiliul Teatrului, voru fi amendati; er' la a 4-a recidiva voru fi considerati de demisiunati.

Ameudele ce se voru stabili prin regulamentele de disciplina interioara, se voru imprimă de către agentii ordinari publici, după sentintă data de consiliul teatrului cu apelul de trei dile la Ministeriul Instructiunii publice inclusivu, d'in diu'a sentintie.

§. 32. Artistulu esitu d'in t'up'a platita de statu, pentru motivu de rea conduită nu va, mai potè reintră de cătu cu Stagiunea.

Celu oslu d'in cau'a de ne indeplinire a indetoririlor sale, spre a reintră d'in nou va fi obligat să se supuna d'in nou la concursu de cătu pentru locul vacantu se voru fi prezentati si alti concurenți.

§. 33. In tempulu de la 15. iuliu si 1. septembrie, actorii platiti de statu au concediu si facultatea d'a jucă in provincie singuri său in companie teatrale ambulante.

§. 34. Artistii joen su pedepsa de respingere d'in trupa, rolul ce li se dă de Directorulu scenei, cu facultatea d'a potè apela la consiliul teatral de cătu s'ar' crede nedreptati; decisiunca Consiliului este definitiva si executorsa in 24 de ore.

§. 35. Artistii de I. rol u au dreptulu să jocă in fie-care stagiu unu rol u alesu de ei d'in piesele aprobatate de Consiliul teatrului si la tempulu ce va designa Directiunea generala.

§. 36. Rolarile cercate de artistii I-ului rol si apogeu nu voru fi jucate de cătu de d'insii pre cătu tempu voru fi in trup'a in care le au creatu, facandu-se eserptiune:

a) Cu consentientul artistului.

b) Pentru ocazione de esamene si concursuri dramatice.

c) La casuri de băla a artistului, spre a nu se impiede că spectacolul.

CAPITOLU VII.

B u g e t u l u .

§. 37. Spesele ce au a se prevede in bugetulu anualu alu teatrului sunt cele urmatorie:

a) Cancelari'a directorelui generale si a Comitetului d'in Iassy.

b) Personalula subalternu alu teatrului d'in Bucuresci si Iassy.

c) Scările de musica si de declamatiune.

d) Ajutorie si diurne la scolari si coristi.

e) Trup'a platita de Statu in Bucuresci si Iassy.

f) Im bunetătirea diestrei teatrului.

g) Spesele de reparatiuni, asecutarea etc.

h) Subvențiunile teatrelor d'in provincie.

§. 38. Artistulu de rol u apogeu va avea onorariu de lei 3200, pre luna, in tempulu stagiunei, si 2500 in restulu anului.

Stagiunea incepe la 1. octombrie si se termina la finea lui martiu.

Artistii de primulu rol (barbati si femei) voru primi căte 2500 lei in tempulu stagiunei si 2000 in restulu anului.

Artistii de secund'u rol u primi căte 1500 lei pre luna in tempulu stagiunii si 700, in restulu anului.

§. 39. Recetele serale voru servi pentru acoperirea speselor trupei si lefele actorilor neplatiti de statu.

Beneficiul netu de la recetele serale, se va incasă su controlulu Comitetului artistilor, (vedi. §. 27.) de către Directiunea generale.

La finitulu stagiunei se va impartă beneficiul netu, de cătu va fi astu-feliu:

a) A patra parte va remaine in cas'a Directiunii, pentru imbunetătirea materialului scenei.

b) A patra parte va servi pentru imbunetătirea corurilor.

c) A patra parte va servi pentru premiarea actorilor ingagiați in stagiune cari se voru fi distins u după raportu ce va face la finea stagiunii Consiliulu teatralu.

d) Restulu se va impartă intre artistii platiti de Statu in analogia cu apuntamentele ce priimesc.

§. 40. Comisiunea actorilor face arangamentele actorilor cu stagiunea si a orchestrei etc. su controlulu Directiunii generale.

Nu se voru face mai multe cheltuiiele de cătu comporta recetele ordinarie teatrali; căci Statul nu platesc deficitele anuale: ele privescu pre trup'a platita de Statu, solidar responsabila.

CAPITOLUL VIII.

D e p e n s i u n i s i a j u t o r i e .

§. 41. Se inființează in Bucuresci su privigherea si administrarea casei de depozite si consemnatiumi o casa de pensiunare a artistilor Romani Dramatici.

§. 42. Acesta casa va primi ordinile urmatorie:

a) 10% retinerarea d'in Bursele artistilor platiti de statu.

b) 15 D'in analogia ce ieu artistii platiti de statu d'in venitulu reprezentatiunilor (litera d. §. 39).

c) A diecă parte d'in recet'a neto de la ori ce reprezentatiune ce se dă in capitala si Iassy.

b) Beneficiul neto de la balurile măscate ale teatrului d'in Bucuresci si Iassy.

c) Tacele de inchirieri de sale.

Nu se va inchiria sal'a d'in Bucuresci mai josu de 100 lei noi.

1. Recetele a căte doue reprezentatiuni date de trupele subveniunate d'in Bucuresci, Iassy, Craiova, Botosani etc.

g) Recetele de la doue reprezentatiuni date de trup'a d'in Bucuresci Iassy, si Craiov'a.

h) Amendele de la actori.

i) Economiele d'in vacantele burselor.

k) Dobend'a banilor capitalisati d'in trei in trei lune.

§. 43. Suntu mai multe categorie de ajutore pentru artisti:

a) Pensuni.

b) Ajutoru momentanu.

c) Ajutoru la famili'a artistului mortu.

§. 44. Are dreptulu la pensiune totu artistulu bursieru alu Statului, care va fi jucatu celu pucinu diece stagiuni teatrale implinite, si de la care pre atâti ani cas'a de pensiune a primitu retinerile legiuite. In modu exceptiunalu acum la inceputu 20 de stagiuni depline dău dreptulu actorilor, care voru remporta burs'a la concursu, la 8 stagiuni implinite asie că dupa 2 stagiuni ei potu intră in pensiune.

§. 45. Rolulu apogeu, candu a ajunsu la etatea de 65 de ani, se retrage d'in scena, si continua d'in diu'a retragerei a priim' căte 2000, lei pre luna, recompensa viagera.

Noulu artistu trecutu la rolulu apogeu, si conserva burs'a de primu rol si o completa ea rolu apogeu cu economie lasate prin pensiunare, d'in burs'a vechiului rolu apogeu.

Asemenea se face cu trecerea unui secundu rolu la primulu remasu vacantu.

Rolulu secundu remane neocupatu pana la mordea rolu apogeu pensiunaru.

§. 46. Primele si secundele roluri voru priim' la esirea d'in scena prin retragere de betranetie, si dupa 10 stagiuni implinite:

a) A patra parte d'in capitalisat'a suma a retinerilor ce s'au facutu pre anii serviti de actoru.

c) O mensuala pensiune reprezentandu cătu partea pre 20 anni a inapoiertii cu amortisatiunea a 2/4 d'in sumele retinerute d'in lăf'a individualu de anii serviti, adausu acestei sume d'in cele alte resurse ale casei pensiunilor cu 2% d'in sum'a totala a retinerilor.

§. 47. A patra parte d'in sum'a retinerilor se va pune la despusestiunica familiei artistului (mama, tata, copli) la mordea lui, inse fără procente, căci acesta se voru retenie in favorea fondului de ejutorari.

§. 48. Va fi ajutoratu artistulu care n'a implinitu anii de serviciu d'in impregiurări independinte de voint'a lui cu 1/2 d'in sum'a retinerilor ce s'au facutu d'in bursa lui, pre anii serviti.

Cealalta 1/2 se va inparti in doua, retieneudu-se un'a d'in acestea pentru cas'a pensiunilor si una a 2-a dandu-se la mordea artistului, mamei, fratelui betranu si saracu, filoru si sororilor minore ale artistului.

Cându artistulu nu are asemene rude, si acesta suma remane beneficiu alu casei pensiunilor.

§. 49. Ajoture momentane se dau artistilor neingagiati.

Sumele de ajutorie variéza intre 1 galb. si 20 galb. maximum.

Consiliulu teatrului acorda asemene ajutorie cari nu voru potè trece preste sum'a anuala a retinerilor de 10% d'in venitulu ce artistii platiti de statu au a priim' d'in repective reale (vedi. §. 27. litera d.)

§. 50. Asediare a la pensiune o face comitetulu teatru lui complectatul de consiliul artistilor compusu ca la §. 27.

§. 51. Suntu si remanu abrogate tote despusestiunile contrarie acestei legi.

(Ad. Nat.)

VARIETATI.

* * (F l a m u r a H o n v e d i l o r u mag.) Ministeriulu ungurescu de aperare, staverindu formatulu si decoratiunea flamurei armatei unguresci de aperare, intre insimnele tierelor numite ale coronei lui Stefanu, insira si emblemele C u m a n i e i, L o d o m e r i e i, B o s n i e i, S e r b i e i si B u l g a r i e i. Cerendu-se aproba barea Maj. Sale, Imperatulu si-a expresu dorint'a pentru a se esamină de nou lucrulu — spune „Pester Lloyd“ — nu cumva să se dñe ansa la nescari roclamatiuni. De alta parte audîmu că in sectiunile dietei unguresci, venindu la pertratare proiectul de lege pentru imprimarea banilor ung. de aur, maghiarii (ardeleni) s'au luptat cu multu zel pentru eliminarea emblemei Mareiui Principatu T r a n s ilvania d'intre insimnele monedelor respective. —

Comparandu acum aceste doue impregiurări de mare importanță, rezultatul ni dă dovedi necontestabili despre tendințele magiarismului, degenerate in utopie asurde. Bene notandum!

* * (V e n i n u i n m e t a s a d e c u s u t u.) Se scie, că cosetoriile si toti căti se occupa cu cusutulu, baga forte adeseori in gura firele de atia lasandu-le lungu tempu in atingere cu umediu' gurei. Orcine se pot convinge despre reputatea acestei datine, intielegandu, că scrufările facute au arestatu, cumcă in metas'a negra de cusutu se afla mai 18 percente ocsidu de plumbu. Si anume, in multe fabrice d'in Germania, Belgia, Francia si Elveția metas'a se pregatesce cu sare de plumbu, pentru ca să fie grea. Cugetămu a face unu servitul toturor cari se occupa cu metas'a, atragandu atentiu respectivilor asupr'a impregiurării acestei-a.

* * (L i n i a f e r a t a p a c i f i c a.) Foile americane spunu: Construirea liniei ferate pacifice de la S. Louis pana la S. Francisco (una distanta de 2100 mile engleze) s'a terminat in 10. maiu. Ultimulu cuiu, carele fu batutu pentru intarirea sănei d'in urma, precum si ciocanul intrebuiti cu acesta ocazie au fostu puse in legatura prin baterie electrică si fire telegrafice cu campanele toturor capitelor d'in statele americane, asie in cătu fie-care ciocanitura de ciocanu s'a audiu in tota tiera in unul si acela-si tempu.

* * Comitetulu teatrului naționalu d'in Boemia, in una d'in siedintele sale d'in urma, aprobată planulu d'a se esmitre 200,000 de lose a 5 fl. v. a. pentru sustinerea teatrului naționalu. Pentru castigul sănei d'in urma, precum si ciocanul intrebuiti cu aceasta ocazie au fostu puse in legatura prin baterie electrică si fire telegrafice cu campanele toturor capitelor d'in statele americane, asie in cătu fie-care ciocanitura de ciocanu s'a audiu in tota tiera in unul si acela-si tempu.

* * D. dep. Aureliu Maniu preferindu fiscalatulu cameralu de Logosiu, au deprecatu postulu de cojude la tabl'a reg. in Pest'a. Observămu totu deodata că dsa au fostu propusu si numită fără a fi fostu intrebuiti, daca i convine să ba, procedura burocratica acesta că-si in dilele lui Bach, candu beamterii nu erau intrebuiti, ci li-se poruncia. Postulu devenită astfelu vacantu este rezervat pentru unu individu de națiune română, in combinație sunt dd. dep. Aloisiu Vlădu si Sigismundu Popoviciu. Cătu pentru numirea dlui dep. Iosifu Popu, anuntata in diuariulu nostru, cu tote că primisem scirea d'in funte destulu de credibulu, — avemu să însemnăm că aceea n'au urmatu pana acum, se pot că numirea dsa au fostu retrasa mai târziu, rezervandu-i se dora altu postu, d. e. presiedint'a la vre-unu tribunalu comitatense, cari inca se voru organiza acusi.

* (D'in Chiesdu — Solnoculu-de-mediu-locu) ni se scrie cu dtulu 31. maiu, că organesandu-se notariatele comli d'in cottu (cu léfa de 459 fl. v. a. pentru unul), romani d'in comunele Chiesdu, Dersid'a si Sigeta, in butulu toturor amenintărilor, nedreptărilor si maltratărilor suferite d'in partea domnilor magiari (tirani menentie) au reesită a-si alege cu una majoritate de 178 vot. a. (in 27 maiu, c.) notarii emlii pre D. M. Brandusianu, romanu cu sentieminte naționale si aptu pentru deregatoria sa. Cine nu scie cătă de multu depinde starea morale si in parte cea materiale a poporului tieranu, de cei mai d'aproape conducatori ai sei: de la preoti, docenti si notari emli? Este fericita comun'a si fericita poporului avendu conducatori buni. Notariatulu de Chiesdu au fostu in manile catoru-va magiari — Ddieu scie de candu; si estu-modu pentru romanii d'acolo este unu castigul reesirea candidatului romanu contr'a duoi magiari sustinuti de poternic'a casa baronescă (Vesieleni) si de altii ba chiar si d'in partea preutului d'in Curitău care dorere, nu multu se interesă de cau'a turmei sale — Ne burămu că romanii d'in notariatulu in cestiune si-au intlesu bine interesele.

Sciri electrice.

V i e n a , 3 iuniu. Gidanii d'in Bacău in România au adresatui lui Rothschild una petitiune rogandu-lu a interveni la poterile europene contr'a procederii ministrului Cogalniceanu.

B e l g r a d u , 3 iuniu. Adi s'a tinenta parastasulu pentru principale Mihaiu, la care au participat principale Milaș, membrii regintiei, consiliul poterilor europeni si una multime mare de popor. Scrisoare a se va intruni la Craguevatu, conchiamandu-se 516 deputati.

A t e n a 3 iuniu. Eri s'au terminatule alegerile pentru cumera. Resultatul alegerilor e contr'a politicii ministerului Bulgarisus; s'au alesu putieni conservativi, si multi partizani de ai lui Comoduros.

L o n d r a , 4 iuniu. „Times“ serie d'in Madridu, că guvernatorul Cubei, generalul Dulce, revoltandu contr'a lui voluntarii, s'au re'ntorsu in Spania.

V i e n a , 5 iuniu. Foi'a ofic. de adi publica legile relative la reformarea dării fon

